

Poselstwo kamjenjow

**Jezus wotmołwi jim:
„Praju wam: Budu-li ći mjelčec,
budu kamjenje wrěšćec.“**

Lukaš 19,40

Při morju sym słyšať kamjenje rěčec: Wulke žołmy nawalichu so na brjóh, kotryž bě posyty z lutymi skulojćenymi kamjenjami. Hdyž so móčna žołma wróćo do morja wuliny, klepotachu tysacy skulojćene kamjenje. To bě dosć wótrě a je so mi hač do džensnišeho zaščepiło. Žołma so nawali a so nawróći – kamjenje wótrě klepotaja. Słyšach w jich klepotanju, kak móčne morjo je, zo zamóže kamjenje skulojćić a tak pohibować, zo wótrě klepotaja, zo započnu rěčec.

Před krótkim słyšach w Budyšinje kamjenje rěčec. Njedaloko Serbskeho doma, na spočatku Arnošta Mukoweje dróhi leži pječ kopolakow za swójbu Sabbath. Třo z nich su w Auschwitzu wo žiwjenje přišli. Ludžo su mjelčeli, hdyž su jich wotwjelzi, snadź tež mjelčec dyrbjeli. Nětko rěča kamjenje-kopolaki k nam a praja: Woni njejsu zabyći.

Wot kopolakow hladach horje na Serbski dom. Nad zachodom do něhdyšeje serbskeje kofejownje steji postawa serbskeho brigadnika. Pječa je to Pawoł Šenkar, kiž je Serbskopazličansku brigadu na twarnišćo wjedł, zo bychu w rozpadanach bywšeje Lessingoweje šule cyhele rjedžili za nowy Serbski dom. Hdys a hdys so snadź něchtó před pomnikom serbskeho brigadnika dopomina na elan tehdyšeho časa. Pomnik praji: Woni njejsu zabyći.

W Michałskej cyrkwi sym słyšať kamjenje rěčec. Na našich nětko bjez spěwanja a bjez liturgije tak chuduškich kemšach hladach na wjelby z jich srjedžowěckim wumolowanjom. Kajka to pycha k česći trojeničkeho Boha! Pod chuduškimi wobstojnosćemi srjedžowěka njeje so prócy a pjenjez lutowało, zo by dostojne město nastalo, kiž přez lětstotki swědči wo wěrje našich prjedownikow.

Hdyž bě Jezus ze swojimi wučomnikami

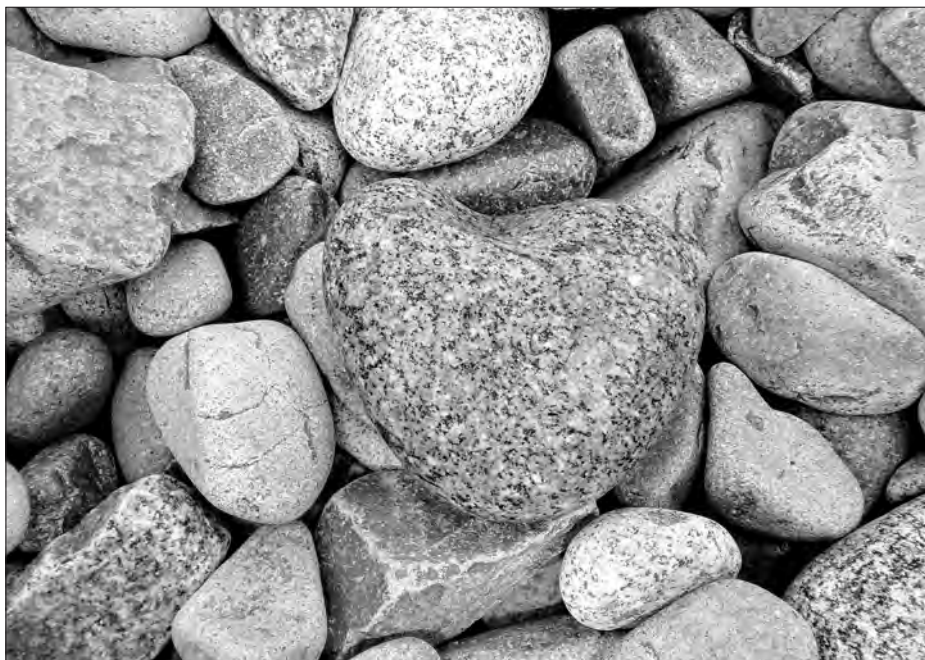
do Jerusalema přišoť, tak jeho tam witachu w mjenje Knjeza jako noweho krala. Sćenik Lukaš podawa dalši tekst jich chwalospěwa: „Měr budź na njeju a česć we wysokosći!“ Tole sylnje dopomina na hodowne poselstwo jandželow. Štož bě so tehdy w Betlehemje připowědžilo, je nětko w Jerusaleme cyle blisko. Wumóžnik je w měsće. Móčne spěwanje napjelni hasu, po kotrejž Jezus na wosole sedžo do města začahny.

Wjednikam luda so to z nabožnych a politiskich přičinow njespodobaše. Kóžde mesianiske hibanje wohrozy mesiasa sameho, ale tež politisku stabilnosć kraja. Tola Jezus jim wotmołwi, zo hdyž woni mjelča, budu kamjenje wrěšćec, škrěćec abo woľac. Z tym wón wobsah chwalospěwa wobkrući. Haj, wón wědzeše, zo je nowy kral židow a cyłeho swěta, zo je doskónčny posoť Boži, jeho jehnjo, kiž změje hrěchi swěta njesć. Chwalospěw na hach Jerusalema bórze womjelkny. Syty luda woľachu někotre dny pozdžišo před bohotom Pilatusom: „Křižuj, křižuj jeho!“

Kamjenje Jerusalema budu wrěšćec. To so zwoprawdźi w lěće 70 při zničanju Jerusalema, hdyž njewosta žadyn kamjeń na kamjenju ležo. 40 lět po křižowanju Jezusa bě na wšě časy tempelowy kult židowskeje nabožiny zašoť. Džěl fundamentow židowskeje swjatnicy wosta stejo, štož je džensa skóržbna murja, při kotrejž so po-božni židža modla. Kamjenje maja tež tu poselstwo: Wone su symbol za wěčny zwjazk Boha ze swojim ludom, ale tež za kónc woporneho kulta 40 lět po woporje Chrystusa.

Chwalospěw Boha a jeho jeničkeho Syna je tuchwilu w našich cyrkwach womjelkny. Koronoweje pandemije dla njesmě so spěwać, kěrľuše nic a žana liturgija. Njech nam Bóh da, zo so tutón staw bórze změní, přetož chwalbne kěrľuše a docyła spěwanje k Božej česći słyša k nadawkam cyrkwy, kotrejž njesmědža so wotstronić. Hdy by so to stało, bychu dyrbjeli kamjenje wrěšćec, škrěćec abo skoržić.

Jan Malink

Skulojćene kamjenje na mórskim přibrjohu

Foto: Měrana Cušcyna

Bóh ludžom pomha druhim pomhać

Lube džěci, ja scyta hišće k temu přišta njejsym, wam powědać, što smy w nazymje widželi. Běchmy přeprašeni pola

někajkeje ćety w Drježdžanach. Snano wěšće, zo je to chětro wulke město – wjetše hač naš Budyšin. Awta jězdźa, tramwajki njesměrnje wjele ludźi woža a wobchodow je tam telko, zo njebych móhla je zlićić.

Jako běchmy so nawječor na dwórnišćo wróćili, sym muža widžala, kiž je so na ławku lehnył. Před sobu měješe někajku taflu a mały nopašk, w kotrymž ležachu někotre pjenježki. Snano je chcył skrótka wotpočnyć, znajmjeńša wupadaše chětro mučny. Maminka je nimo chwatajo někotre pjenježki k temu položila. Sym so potom prašala, hač njebudže temu mužej potom zyma a za čo je jemu pjenjezy dała. Wona je mi rozkladła, zo je to drje něchtó, kiž žane bydlenje nima. A wona měni, zo tajke něšto druhdy dawa. Někotři ludžo maja drje tak mały pjenjez, zo ani bydlenje zapłaćić njemóža.

Móžeće sej to předstajić? Žane městno, hdžež móžeš spać abo jěsć. Wbohi muž! Tehdy bě tola hižo zyma! Kak to jenož budže, hdyž wonka mjerznje a sněh leži?

W nowembrje sym potom zaso na teho wboheho muža myslić dyrbała, mjenujcy jako smy swjateho Měrcina swjećili. Tón je mjenujcy tež tajkemu chudemu mužej pomhał, jako jeho wonka w zymje sedžo

wuhlada. Tutu stawizničku zawěšće znajeće. Ale što ha tym ludžom pomha, kiž su nětko bjez bydlenja?

Nank je mi potom rozkladł, zo je wjele ludźi, kiž tajkim bjezdomnym pomhaja. Někotři přinjesu jim ćopłu drastu, druzy warja za nich wobjed, kotryž móža sej wšědnje wotewzać a zaso druzy jim něšto pjenjez dadža. Skoro we wšěch městach maja tež wosebite domy, w kotrychž móža bjezdomni ludžo w nocy spać.

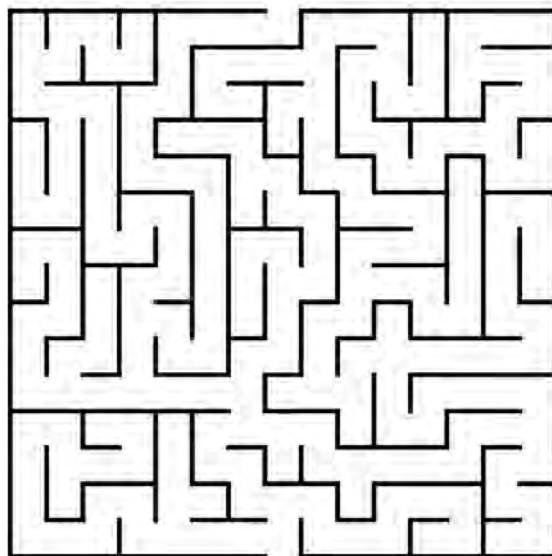
Ale čehodla telko ludźi pomhaja? Maminka praji, zo Bóh chce, zo druhim čłowjekam pomhamy. Wona předčita z biblije: „Džěl z tym hlódny mój chléb a wjedz zahnatych do twojeje chěže.“ (Jez 58,7). Zahnać su drje čłowjekajo bjez bydlenja.

Bóh chce, zo sej mjez sobu pomhamy. Štóž něšto ma, móže temu čłowjekej něšto wotedać, kotryž ničo nima. W našim kraju drje wšitcy tež pjenjezy dawaja, wot kotrychž chudzi ludžo zaso něšto dóstawaja. Tak je to znajmjeńša maminka prajiła a je dodała, zo je to wulke zbože, zo temu tak je.

Sym džakowna, zo Bóh ludžom pomha druhim pomhać, mjez druhim tež temu chudemu mužej!

Waša Minka

Měrcin Bałcar

Móžeš chudemu mužej pomhać puć k domej namakać?

Rys.: Mazegenerator / Měrcin Bałcar

Po jutrach do Hainewalde!

Serbske ewangelske towarstwo a Serbski wosadny zwjazk přeprašujetej wot 8. do 11. apryla 2021 na Serbski ewangelski kónc tydženja do Hainewalde w Žitawskich horinach pod hesłom „Hojenska woda žiwjenja“.

Chcemy zhromadnje wo křćeńcy a Božim wotkazanju rozmyslować, zhromadnje so modlić a ze spěwom a hrami serbsku zhromadnosć hajić a wězo w krasnej wokolnje pućować. **Hdyž to aktualna situacija dowoli**, započnje so kónc tydženja hižo štwórtk, 8. apryla, wot 16.00 hodź. w Eurohof Hainewalde, Scheibe 15, 02779 Hainewalde. Je-li dyrbi hišće něchtó džětać, móže wězo tež hakle pjatk abo sobotu přijěć. Zakóncenje budže nježdźelu, 11. apryla, po wobjedže.

Kónc tydženja plaći za dorosćenych 60 eurow (wot šwórtka) resp. 50 eurow (wot pjatka), za džěci a młodostnych wot 3 hač do 18 lět 20 eurow (pod 3 lětami darmotne). Prošu přepokazajće pjenjezy hač do **5. apryla** na konto Serbskeho ewangelskeho towarstwa: IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67, BIC: SOLADES1BAT, Wo-

krjesna nalutowarnja Budyšin pod hesłom „Hainewalde 2021“. Zwjazowace přizjewjenja pósćelće prošu na serbsku superintendenturu: serbska-superintendentura@web.de.

Za dalše informacije wobroćće so prošu na Mata Krygarja: tel. 035939-80502,

mejlkla mato.krygar@web.de.

Wjeselimo so jara, zo podpěra nas lětsa při džěle z džěćimi a młodostnymi Jankowskec swójba. Tež Serbski superintendent Krystof Rummel a nowa sobudželaćerka Serbskeho wosadneho zwjazka knjeni Diana Pašcyna budžetej pódla. **Mato Krygar**

Wjeselo nad serbskej zhromadnosću w Hainewalde 2019

Fóće: Katja Meyerowa

Wo wozrodźenju Pomhaj Bóh po Druhej swětowej wójnje

K 130. jubilejej w měrcu 1891 založeneho časopisa ewangelskich Serbow

Gratuluju Pomhaj Bóh k 130. založenskemu jubilejej!

Sym jako tehdy 10lětny hólcec trochu připódlu nowozapočatk Pomhaj Bóh w léce 1950 sobu dožiwił. Z mojih snadnych dopomnjenkow na to chcu tu něšto rozprawjeć.

Farar Gustaw Mjerwa-Bukečanski jako přeni serbski superintendent dósta 1950 statnu dowolnosť, po zakazu fašistow w léce 1937 Pomhaj Bóh zaso wudawać. To běchu wjesela a starosće. Haj, štó ze zastojnskich bratrow přewza džěło pisanja a hamt redaktora? Słyšach při wobjedže mjeno bywšeho fararja Božidara Dobruckeho, kotrehož nimam w dobrym dopomnjeću. Wón bě přeni zapisany redaktor Pomhaj Bóh. Naš nan Gerhard Wirth w Njeswaćidle pak bě tón, kiž džěło wukonješe.

Po smjerći superintendenta Mjerwy w léce 1958 bě nan jara za to, zo nowy serbski superintendent zdobom tež redakciju Pomhaj Bóh přewozmjje. Farar Gerat Lazar by so rady ze serbskim superintendentom stał, ale džěło redaktora bě jemu njemóžne, bě wšak jako rodženy Polserb ze Žitawy serbsku rěč hakle jako dorosćeny nawuknył. Tak sta so naš nan jako Njeswaćidlski farar z druhim serbskim superintendentom a zdobom z redaktorom a nimale jeničkim awtorom Pomhaj Bóh. Wón derje wědžeše, što to do prócy je, měsacnje někotre strony pjelnjić.

Wulka Njeswaćanska wosada w powójskim času bě naněj wužadanje. Jemu pak bě tež wědomje, kak wažny Pomhaj Bóh za duchowne žiwjenje ewangelskich Serbow je. Nuznje trjebaše tuž pomoc w redaktorskim džěle. Zwotkal pak měješe ta přińć? Sotra Hilžbjeta Wjelic ze Skanec, Madlena Bartkec z Njeswaćidla, Ulrika Hulic z Małeho Wjelkowa, nam derje znaty Hinc Šolta z Noweje Wsy pola Rakec a Gertrud Sachowa z Njeswaćidla běchu naněj po swojich móžnosćach pomocni. Wulki džak sluša wšěm, kiž pomhachu.

Swójsku pisansku mašinu znački „Erika“ su naněj kradnyli. Ta bě wažna a „zlotohódna“ za redaktora časopisa kaž za fararja wosady. Skónčnje dósta nan přez Genex, potajkim ze Zapadneje Němskeje, nowu pisansku mašinu. Kompjuterow, kiž džensa džěło jara wolóža, wšak tehdy hišće njebě.

Na serbskich farskich konwentach nan přeco znowa w přinoški za Pomhaj Bóh prošese a wo krótkje noticy za rubriku „Z wosadow“. Tež aktualne informatiwne fota k ilustrowanju Pomhaj Bóh přeco falowachu. Podpěra z konwenta a wot Serbow bě jara snadna a zwonkowny wobraz Pomhaj Bóh skerje skromny.

Gerhard Wirth, serbski superintendent a doholětny redaktor Pomhaj Bóh, 1953 w swojej džěłarni w Njeswaćidle

Foto: prywatne

Nan sedžeše po nocach, zo by časopis měsacnje pjelnji. Što ha zajimaweho napisać? Zawolaše tež na mnje, hdyž běch farar w Klukšu: „Nimaš mały přinošk za PB?“ Zestajich někotre linki z Klukšanskeje wosady. Praješe mi, zo čitarjo rady krótkje přinoški „Z wosadow“ čitaja. To je mje k temu pohnuło, zo podach tež svoje fota. Wjele z nich wšak so za čišć njehodžeše.

Husćišo dožiwichmy nana doma zrudneho, hdyž manuskripty Pomhaj Bóh z čišćernje resp. censury Noweje doby wróco přińdžechu. Naněj wažne sady, wotřezki abo samo cyłe artikle běchu přez serbskich cenzorow-stronjanow kaž na přikład Helmuta Kaltšmita, Jurja Krawžu abo Pawoła Völkela (w podzadku nawoda LND Měrcin Benada a statna wěstota) z jara snadnymi argumentami šmórnjene. Jeho wosebje boleše, zo běchu to Serbjja, kiž mjenjachu, zo na dobro Serbstwa džělaču a tola běchu w tutym nastupanju jenož funkcionarjo ateistiskeho stata, kiž „džěło“ censury wosebje „swědomiče“ wukonjachu. W starobje nan jim woda.

Za čas mojeho skutkowanja jako Klukšanski farar (wot 1966 do 1976) čitaše so we wosadze na wšě 100 eksemplarov Pomhaj Bóh. Wědžach, zo wšelke swěrne wunošowarki a wunošowarjo za hižo zemrětych Serbow přinošk za Pomhaj Bóh ze swojeje móšnje płačachu. Na nich z wulkej česćownosću do džensnišeho myslu. Při wšěm statnym prócowanju wo serbsku rěč njeje (tak daleko kaž ja to wěm) hižo čitarjow abo čitarkow Pomhaj Bóh w Klukšanskej wosadze, kotraž ani swójskeho fararja wjac nima a so nětko wot fararja dr. Roberta Malinka z Rakec (19 kilometrow zdalenosće) zastara.

Bohudžak so časy změnili. Cenzorjo su njetrebawši. Papjera je lěpša, wobrazy so digitalnje wobdžětaja, ličba stronow njeje wobmjězowana a žana knježaca

strona wjac njepostaj, što a kak smě so pisać. Založba za serbski lud škediwje tež Pomhaj Bóh podpěruje. Mjez dopisowarjami so nětko tež Serbjja, kiž do leta 1989 Pomhaj Bóh zańć njemějachu. „Lügenpresse“ so časopisej njewumjetuje. Wulce zwjesela, zo Pomhaj Bóh prawidłownje a dypkownje w ruce mamy. Džak za to sluša na tutym městnje tež LND, kiž wobstara zhotowjenje a rozšěrjenje.

Bóh daj redaktorce Trudli Malinkowej dalje lětdžesatki spomožneho skutkowanja za Pomhaj Bóh. Wona je Boži dar za Serbow.

Dalše k wzrodženju našeho ewangeliskeho měsacnika je wot kapłana dr. Jensa Buliša w decemberskim čisle Pomhaj Bóh leta 2000 napisane a pod <https://www.sorbischer-evangelischer-verein.de/index.php/dateien/22-pomhaj-boh-bibliographie> čitać.

Pawoł Wirth

Přenje powójske čisto Pomhaj Bóh, kotrež wuńdže w decemburu 1950

Tajcy a wonajcy – „Susodža“

Myslički k nowej antologii serbskeje prozy

W knize, kotraž wuńdže zašle lěto w Ludowym nakładnistwje Domowina, čaka 26 powědkow wot 20 awtor(k)ow na to, zo bychu so znowa abo k přenjemu razej čitali. Zaprijate su tež znate teksty hižo zemřetych spisowacel(k)ow: Jurja Brězana, Marje Krawcec, Jana Lajnerta (1892–1974), Kita Lorenca, Marje Młynkoweje a Jana Wornarja. Z nowymi, zdžěla pak tež ze znatymi powědkami zastupjeni su nimo teho Beno Budar, Měrana Cušcyna, Jěwa-Marja Čornakec, Pětr Džistawk (*2000), Róža Domašcyna, Bendikt Dyrlich, Dušan Hajduk-Veljković, Lubina Hajduk-Veljkovićowa, Jurij Koch, Křesćan Krawc, Lydija Maćijowa, Silwija Šěnowa, Dorothea Šoćina a Alfons Wićaz. Byrnjež džěli wjace hač sto lět najstaršeho wot najmlódšeho awtora, so kontinuita hornjoserbskeho prozowego tworjenja pokazuje.

Nowa antologija so derje čita. Někotre powědky su dokumentarisce zapožožene. Wone jewja so wosebje w přenje třećinje zběrki. Mała skupinka tekstow je přitulno-prozaisce zapožožena poezija. Tamne su fikcionalne powědky. Tójšto powědkow jedna wo džensnišim wšednym dnju, tola ani history ani fantazy ani science fiction nje-faluja.

Zwjětša su powědky linearne powědane. Někotre možemy klasifikować jako short story, dokelž su tektonisce twarjene tak, zo wobsah a struktura z pointu derje harmonujetej. Konflikty so drje jewja, kaž serbsko-němske susodstwo, susodstwo mjez krajemi a wukrajnikami, susodstwo z wotbagrowanjom zemskich pokładow dla, mjelčenje versus jednanju w prawym wokomiku, susodstwo w anonymności wysokodoma, susodstwo z daledawanej napjatosću abo na wsy, susodstwo njewuprajonych historisko-čłowjeskich šmjatkow, susodstwo w džiwadle, tola wjetšina

powědkow zda so być wusměřena na wujednanje.

To njeje žanežkuli manko, wopodstatnja skerje serbsku mentalitu, kaž ju Jurij Brėzan 1970 tak mudrje wopisowaše: „... mam podhlad, zo je naša tysacletna serbska historija njeswobody nas zwučila, ničo do dramatiskeho wjerška nječerić, ale nawopak za ščežkami pytać, kotrež bychu tónle wjeršk woběšli. Žiwjenja samohodla je nas žiwjenje tole wučilo“ (ZSB, 7, 20). W tutej mentalice, py-

taca wujednanje-konsens, widžu wurjadny přinošk mješinow a tuž tež Serbow k byću čłowjestwa. Z bibliju prajene je wona móc słabych, w kotrejž je Bóh žiwy (2. Kor 12, 9).

Wutk čłowjeskeho byća – dobre a mjenje dobre nazhonjenja – wotblyšuje so w antologii prawdžepodobnje a přecelnje, ale nic kičowsce. Pisana paleta spisowacelskeje fantazije so zetkawa z rěčnym wumělstwom. Tuž čitajće powědky awtor(k)ow džewjeć generacijow. W detajlach, drobných wobkedžbowanjach a situacijach jewi so spisowacelski swět, štož wužadaje sej wobknježenje serbskeje rěče w jeje wulkotnych fasetach. Někotre powědky móhli so tež kaž serija dale plesć, w někotrych je telko žiwjenja a wšelakich pokazkow móžneho dalšeho wobdžětanja. Wosebje pak přeswědča radosć při pisanju. Tehodla doporučam nowu antologiju čitanku a chcyła pozbudzić pisacych do dalšeho tworjenja.

Čitanje je kulturna technika, kiž so w džensnišim digitalnym swěće a w swěće wobrazoweje dominancy pozdaću pozhubja. Wona wšak polěkuje mjezsobnemu zeznaću, duchownemu wuwicu a dušinemu derjeměću. Tuž njech sej namakaja čitarjo a čitarki měrne chwilki w koronačasu, zo móhli so podać do serbsko-rěčneho čitanskeho refugija a zo bychu so z njeho wokřewjeni nawróćili, zeznawši kuzło wšelakich swětow, do kotrychž awto-

rojo a awtorki kaž tež nakładnistwo přeprosuja.

Nowa antologija serbskeje prozy tež tehodla do čitanja wabi: Po zwučeny a spuščomnym wašnju zestaji ju wuprowowana a werserowana wudawačelka Ingrid Juršikowa. Lektorstwo přewzaštaj Pětr Thiemann a Marka Maćijowa. Iris Brankačkowa wuhotowa knihu jara spodobnje. Papjera je haptisce přijomna, nječuješ wón čišcerskeje barby. Profil mjezwoča a sadzenk stej widžec na papjernej škitnej wobalce. Wona ze swojim módro-oranžowym wuhotowanjom kaž tež módry čitanski bančik wudospolnitej knižne wudaće we wysokej wudawačelskej a zhotowjenskej kwalice. Paralelnje k čišćanemu wudaću wuńdže elektroniska kniha.

Christiana Piniekowa

Susodža. Antologija serbskeje prozy, wud. I. Juršikowa, wuh. I. Brankačkowa, LND Budyšin 2020, 210 str. (ISBN 978-3-7420-2637-8) kruta wjazba 19,90 €, e-book 14,99 €

Kompozitoriske wobědžowanje „Kocor 2.0“

Pytamy tebe, džensnišeho „Kocora“! Jeli sej rady z melodijemi abo hudźbnymi sekwencami hraješ, słušeš snano do kruha serbskich hudźbotwórcow. Pytamy zajimcow, kotrež stwóřa runja Korli Awgustej Kocorej nowu klasisku abo modernu hudźbu na teksty našeho basnika Handrija Zejlerja. Wot wumětskeho spěwa hač k serbskemu rapej je wšitko witane. A tak najlěpje postupuješ:

– Wupytaj sej twórbu H. Zejlerja abo pře-seń/melodiju K. A. Kocora.

- Wobdžětaj ju rytmisce a harmonisce a napiš noty.
- Wuzwol sej sam zestawu za hudźbnikow (za chór a/abо solista, za kapału a/abо orchester).

Swój wudžělk „Kocor 2.0“ wotedaj prošu hač do 30. awgusta 2021 na scěhowacu adresu:

Towaršnosć za spěchowanje Serbskeho ludoweho ansambla
Wonkowna Lawska 2
02625 Budyšin

Dramaturgie@sne-gmbh.com

Najlěpše twórbu mytuja so wot Towaršnosće za spěchowanje SLA lětsa nazymu a předstaja so w jubilejnym lěće Kocora a Zejlerja we wosebitym koncerće.

Myta honoruja so w scěhowacej wysokosci:

1. myto: 500,00 €
2. myto: 400,00 €
3. myto: 300,00 €

Towaršnosć za spěchowanje Serbskeho ludoweho ansambla

Nowa swoboda?

Dopomnjenki serbskich časowych swědkow na čas přewróta 1989/90

Kónc zašleho lěta je w LND wušla kniha wo dopomnjenkach na čas přewróta 1989/90, kotruž je žurnalistka a kulturna antropologowka dr. Cordula Ratajczakowa zestajila. Wona je so z dwanaće časowymi swědkami we lužiskim třiróžku mjez Miłorazom, Bukecami a Šunowom rozmołwjała. Awtorka koncentrowaše so na wosobinski wid ludźi, kotřiž w přewrótowym času tak w zjawnosći njestejachu. Jej bě wažne, po dmožnosći wšitke fasety towaršnosće zapopadnyć, rozdźelne staroby a powołanske skupiny wobkedźbować, katolskich a ewangelskich wěriwych kaž tež ateistow zapřijeć.

Cordula Ratajczakowa je w předpolu katalog prašenjow přihotowała. Při tym je so prašala za žiwjenski nazonjenjem w NDRskim času a za změnamy a nowymi wužadanjemi w času přewróta. A kak zhladu ludźo na džensniše položenje w zwisku z tym, što su docpěli abo njedocpěli?

Tehdy najmlódši swědk w knize zastupjenych bě dwacecílětny Měrko Brankač z Budyšina, kotryž poda so w septembrje 1989 přez Madžarsku do Awstriskeje a dale přez Zapadnu Němsku hač do Londona. „Džensa hišće čerpam z nazhonjenjow čekańcy, na přikład při tym, čěže wudžeržeć“, je reziměj džensnišeho dźiwadźelnika.

Wšitcy dalši swědcy w času přewróta hižo džětach abo běchu so za směr powoľanskeho puća rozsudžili. Tak zeznajemy něhdyšu studentku mediciny, kotraž je w Berlinje w tamnišej katolskej wosadze aktiwna byla, hdžež diskutowachu wo militarizaciji a měrowym hibanju. Kritiske zhladowanja běchu tež mjez serbskimi studentami rozšěrjene a pokazachu so, dalokož móžno, w kabaretach schadźowanki a w časopisu Šeršeń. Wot lěta 1987 studowaše Jana Markowa dale w Drježdžanach, hdžež bě předsydku studentskeho towarstwa „Bjarnat Krawc“ a hdžež bě wobdźelena na wudaću nowiny Serbski student. Tute akcije njewostachu bjez hroženjow ze stron uniwersity a Domowinskeho zarjada.

Hojenska hladarka Gabriela Gruhlowa z Budyšina bě so ze svojim mužom w Nowym forumje angažowała a so nazymu 1989 na demonstracijach w Budyšinje a Berlinje wobdźělila. „Što smy chcyli? Swobodne wólby, swobodne medije, žanu censuru, to běchu hłowne temy.“

Budyšanka Měrka Mětowa a jeje mandźelski, kotryž bě twarski wojak, běštaj wot lěta 1983 w Hornjołužiskim měrowym kruhu aktiwnaj. Staj so w katolskej młodžinje zeznať. Přidružitoj pak staj so ewangelskej měrowej skupinje w Lubiju, hdžež widžeštaj za sebje móžnosć anga-

žowanja. Wobdźělštaj so na akciji „mječe k radlicam“ a podpěrowaštaj swójby, w kotrychž su mužojo pola twarskich wojakow byli.

Z hinašeje politiskeje perspektiwy předstaj so Hajko Kozel ze Stróže, kiž zastupi hišće do matry w lěće 1985 do strony SED. Jeho swójba, w kotrejž bě wotrostł, bě lěwicarska. Wón studowaše za čas přewróta stawizny a pozdžišo prawnistwo w Berlinje a wobdźeleše so na diskusijach a demonstracijach.

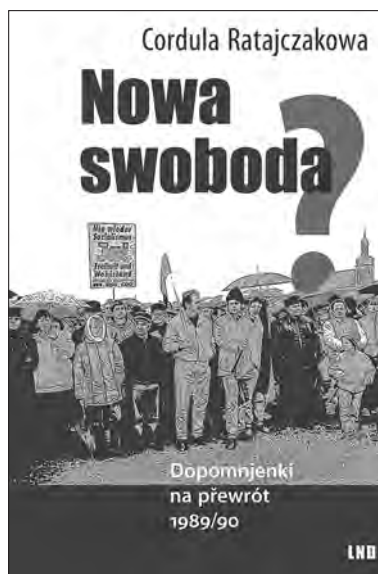
Benedikt Rjeda z Prawoćic a Jan Wjesela z Chróscic tematizujetaj swój powoľanski puć w ratarstweje. Benedikt Rjeda wopisuje problemy a wužadanja při rozpušćenju prodrustwa a wutworjenju akcijoweho towarstwa Sorabija. Čitar zhoni, kak wobčěžny a komplikowany tutón proces w zwisku z nowymi zakonjemi bě. Jan Wjesela bě so po přewróće za puć jako samostatny ratar rozsudžil, štož tehorunja bjez zadžěwkow njebě.

Mónika Žurowa ze Šunowa bě přewrót jako wjednica Konječanskeho konsuma dožiwiła. 1992 jeje wobchod začinichu a wona dyrbyeše so wo druhe džěło starać. „Smy stajnje skromnje žiwi byli, do přewróta a po tym“, zwěsći wona z džensnišeho wida.

Arnd Zoba z Bukec powěda wo problemach w hospodarstweje. Jako inženjer w Budyskim zawodze dyrbyeše hladać, zo firma po přewróće dale wobsteji a zo rukowacelnja ju njerozpušći. Dyrbjachu zapadnu firmu jako towaršnika namakać. Wróco zhladujo je Arnd Zoba mjenjenja, zo bychu so wěste struktury bywšeje NDR zachować hodźeli: „Eksistowace wuměnjnja přechodnje zachować a z tym pozitivne wuwicé we wšelakich produkcijskich jednotkach zmóžnić, to njeje so činiło.“

Tež Radworčan Jan Nuk wobžaruje, zo je NDR zapadny system bjez kritiki přewzała. To so nětko w tójšto wobłukach wjeći. Wón widzi sebje sameho jako njeměrneho čłowjeka, kotryž njeje hinak móhl, hač so angažować. W času přewróta je so na hibanju Serbskeje narodneje zhromadźizny wobdźělil a tež pozdžišo bě jemu serbska wěc stajnje wažna.

Něhdyšej wobydlerjej Miłoraza, Nowakec mandźelskaj, zhladujetaj na tehdyši

čas z hórkosću. „W času přewróta je so pražilo, zo Miłoraz wostanje. Nětko dyrbi přiwšěm přeč.“ To serbske je za něhdyšeho wučerja Manfreda Nowaka w Slepjanskej kónčinje jenož hišće „fasada“.

Serbska šulska problematika jewi so pola Budyšanki Rejzy Šenoweje najjasnišo. Bjez džiwa, wšako bě wučerka a šulska wjednica z čělom a dušu. Swojeho katolskeho wěrywuznaća dla njeje směta po studiju na serbskej šuli wuwučować, zo

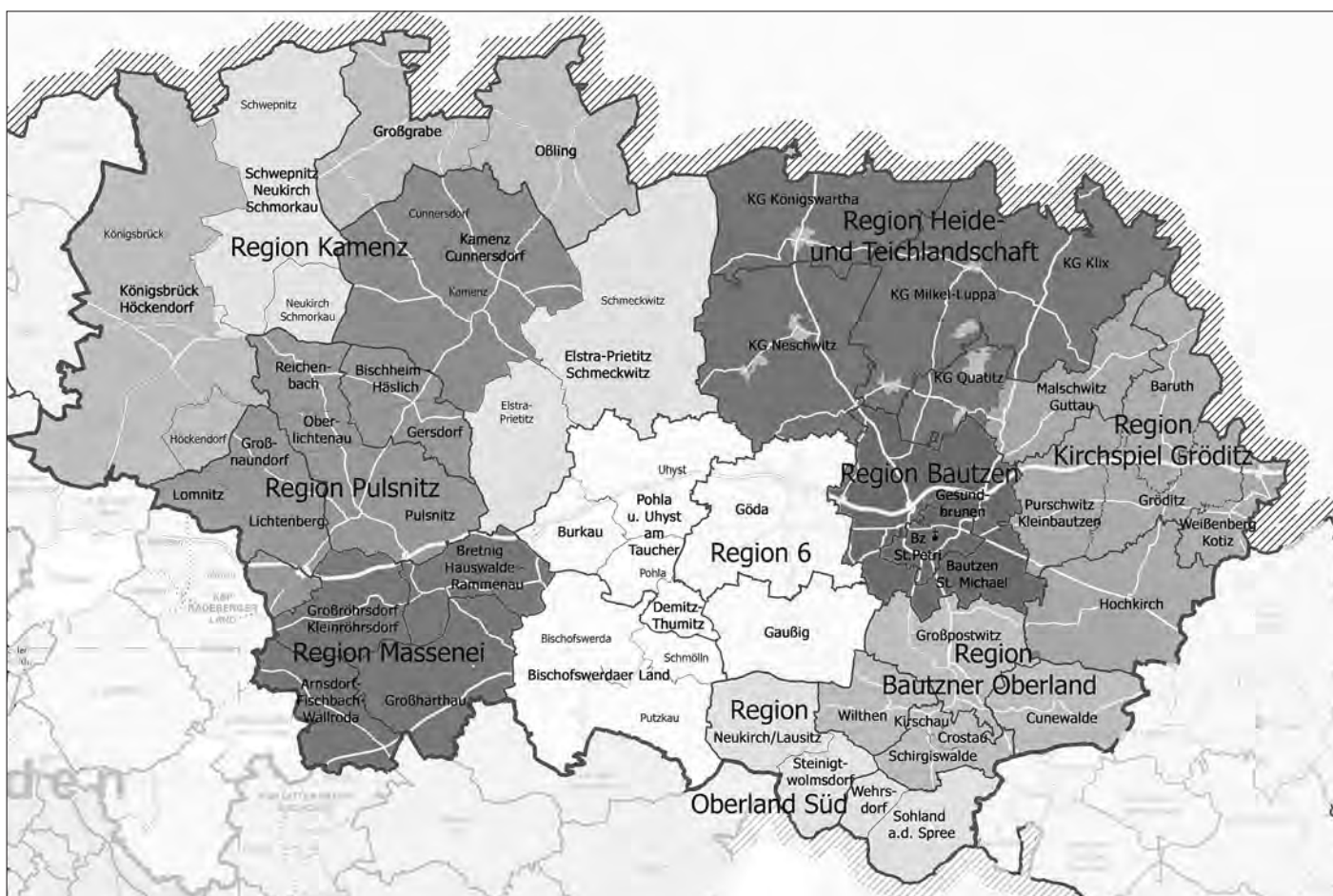
njeby křesćanski milje zeslyniła. 1986 pak bě wona na namjet fachoweje poradźowarki na Serbsku rozšěrjenu wyšu šulu přišla. Po přewróće je so Rejza Šenowa jako wjednica Serbskeho gymnazija zaměrnje za to serbske zasadźowała. „Wužiwachmy nowu swobodu“, rěka nadpismo jeje wuwjedzenjow. Cordula Ratajczakowa je předstajenju kóžděho swědka w tutej knize nadpismo ze swójskeho wuprajenja dała. To awtentiskosć a wosobinski wid kóžděje a kóžděho w tutej knize zastupjenych podšmórnje.

Awtentiskemu charakterej knihi polěkuja čornoběle fota Jürgena Maćija z přewrótowego časa, kaž na přikład wo wurjadnym zwjazkowym kongresu Domowiny, demonstraciji ratarjow w Budyšinje abo wólbnyh boju CDU w Róžeńće. Tróšku mje na titulnym wobrazu čerwjeny prašak iritěruje. Ma wón nowu swobodu do prašenja stajić?

Kóždy ze swědkow je w času přewróta po svojim přeswědčenju a dobrozdaciu jednal, je so po swoich mocach, móžnosćach a začučach zasadźował. W tutym času njebě wotwidžeć, hač so měrlivy puć zjednoćenja poradzi. Wšitcy tu zastupjeni su so ze svojim pozitivnym džělom we wšelakorych wobłukach za nowu swobodu zasadźeli a ju sobu tworili. Tak su so z tehdy zwjetša hišće njeznatych mjenow w běhu džělowych lět a towaršnostneho skutkowanja tež znate mjena stali. Protagonistam knihi sluša wosebity džak za zmužitosć, zo su wotewrjenje wo tutym času powědali a z tym wažny časowy dokument zawostajili.

Měřana Cušcyna

Strukturne změny w sakskej krajnej cyrkwi

Karta wot lětušeho januara płaćiwych nowych wosadnych regionow w cyrkwiskim wobwodze Budyšin-Kamjenc

žórło: EVLKS

W zańdženym času je so w serbskich a němskich medijach husto wo Hodzijskej wosadze pisało. Někotři wosadni mějachu předwidzane wutworjenje cyrkwinskeje struktury hač za město Biskopicy za přewulke a počahowachu so na serbski cyrkwinski zakon, kiž postaji škit Serbow w jich teritoriju. Tole zbudzi w zjawnosći zajim za strukturne změny w sakskej krajnej cyrkwi. W scěhowacym nastawku maja so najwažniše postajenja a dotalny staw předsadzenja předstaji.

Přičina strukturneje změny

Wuchadzišćo za strukturne změny je spadowaca ličba wosadnych. Tuchwilu ma sakska krajna cyrkej něhdže 660 000 čłonow, štož wučini něhdže 16 % wobydlerstwa. 1945 bě to hišće něhdže 90 %. Po woli wodzacych gremijow sakskej krajnej cyrkweje dyrbi spadowaca ličba wosadnych k strukturnym změnam na wosadnej runinje wjesć. Synoda wobzamkny k temu w lěće 2017 zakon wo wosadnych strukturah, kiž so nimale kóždy lěto po nowych spóznačach rewidowaše.

Zakładna ideja reformy bě, zo rozdźěli so cyły teritorij krajnej cyrkweje na regiony ze znajmjeńša 4 000 ewangelskimi křesćanami, w kotrychž dyrbjja so nowe struktur-

ne jednoty wutworić. Z tym ma so docpěć, zo so při dalšim pomjeńšenju ličbow njetreba kóždy króć wo nowych strukturah rozmyslować a rozsudzić. Tři duchowni maja so wo jednu strukturnu jednotu z 4 000 čłonami starać, z kotrychž změje jedyn wukonjeć administratiwne dźěło. Za wulkoměsta płaća powyšene ličby, tola to tu rozpisać njeje trjeba.

Móžne strukturne jednoty

W zakonju su scěhowace strukturne jednoty předwidzane:

a) sotrowske wosady (Schwesterkirchverhältnis): Wosady wostanu samostatne, tola nabožnopedagogiski a cyrkwisko-hudźbny personal so centralnje přistaji.

b) wosadny zwjazk (Kirchgemeindebund): Wosady wostanu formelne samostatne a wobchowaja swoje cyrkwiske předstejićerstwa, tola wotedaja zamołwitosć za personal a pjenjezy na zwjazk.

c) wulkowosada (Kirchspiel): Wulkowosada ma jedne předstejićerstwo ze zamołwitosću za personal, pjenjezy, zarjadnistwo a twarjenja. Dotalne wosady wuzwola sej město předstejićerstwow swójske zastupnistwa, kotraž maja so wo nabožne žiwjenje we wosadze starać.

d) zjednočena wosada (vereinigte

Kirchgemeinde): Wosady so rozpušća a wutwori so nowa wosada. Lokalne zastupnistwa abo wuběrki smědža so wutworić.

Wosady jedneje regiony smědžachu so hač do lěta 2020 dobrowólne na jednu z wopisanych strukturow dojednać. Hdyž so to nje poradzi, rozsudzi krajnocyrkwinski zarjad w Drježdžanach bjez móžnosće přećiwjenja.

Regiony ze Serbami

Za Serbow w sakskej krajnej cyrkwi je sydom regionow wažnych, dokelž woprija wone wosady, kiž słušeja po statnym a cyrkwiskim prawje do serbskeho sydlenkeho ruma. Tute regiony so w scěhowacym bliže předstaja.

Region Budyšin: K 1. januarej 2021 je so wutworiła wulkowosada Budyšin, wobstejaca z wosadow Pětrška, Michałska a Strowotna studnja. Wo tym rozprawješe Pomhaj Bóh w januarskim čísle.

Region Budyšin wuchod: K 1. januarej 2020 je so rozšěrila hižo wobstejaca wulkowosada Hrodzišćo. Jej přisłušeja nětko dotalne wosady Poršicy z Budyšinkom, Malešecy z Hućinu, Bart, Hrodzišćo, Bukecy a Wóspork z Kotecami. Zarjadniske sydło je w Barće.

Region Budyšin juh: K 1. januarej 2021 ⇒

⇒ je so wutworił wosadny zwjazk Budyski horni kraj. Jemu přislušeja wosady Chróstawa, Kumwałd, Budestecy, Korzym, Šerachow a Wjelecin. Sydło je w Budestecach.

Region 6 (Biskopicy a Budyšin zapad): W běhu lěta 2021 ma so wutworić sotrowski poměr mjez wosadami Huska, Hodźij, Horni Wujězd z Palowom, Porchow, Zemicy a Biskopicy. W předpolu su so zjednočili dotalne wosady Smělno, Póckowy a Wulka Trjebnica z Biskopicami. Centrala budže drje w Biskopicach.

Region Budyšin sewjer: Do regiona słušeja wosady Njeswaćidło, Rakecy, Minakał z Łupoju a Klukš. Dokelž njemóžachu so wosady na strukturu a na sydło zarjadnistwa dojednać, wočakuje so w blišim času rozsud krajnocyrkwinskeho zarjada.

Region Kamjenc: Wot 1. januara 2021 su so wosady Protec, Halštraw a Smječkcy zjednočili do wosady Halštraw-Protec-Smječkcy. Z tym je spjelnjene wuměnjenje za wutworjenje sotrowskeho poměra, do kotrehož słušeja dale wosady Kamjenc

z Hlinku (Cunnersdorf), Wóslink z Hrabowu (Großgrabe), Sepicy a Kinspork.

Region Lubij: Wosadže Ketlicy a Nosaćicy stej so zjednočili a přislušatej nětko wosadnemu zwjazkej Lubijski region, do kotrehož słušeja hišće dalše wosady hač do Berthelsdorfa a Bjernaćic (Bernstadt).

Hodźijski přikład

Wojowanja někotrych Hodźijskich wosadnych wo mjeńšu strukturu jednotu wostanu drje bjez wuspěcha, dokelž steji ličba 4 000 wosadnych w zakonju. Město Biskopicy same ze wšitkimi mjeztym přizamknjenymi wosadami přiidže pak jenož na něhdže 2 900 člonow, štož njedosaha za samostatnu strukturu. Tehodla je krajnocyrkwinski zarjad postajał, zo ma so jednotna struktura ze wšěch wosadow horjeka wopisaneho regiona 6 wutworić, mjenujcy sotrowski poměr z nětko 7 567 člonami. Sakska krajna cyrkej njewidžeše móžnosť, wuwzaće přizwolić, tež nic Serbow dla. Před třomi lěta bě krajnocyrkwinski zarjad hišće wutworjenje dweju jednotow

w regionje Biskopicy za móžne mět, tola to běchu jenož ertne přilubjenja. Wot lěta 2019 je jasne, zo so wuwzaća njepřizwola.

Wuhlad do přichoda

Na wudiskutowanje a přesadjenje nowych wosadnych strukturow je so w zašlych lětach wjele prócy, mocy a časa nałožiło. Gremijowe džělo je přiběrało a budže w nowych strukturach dale přiběrać, dokelž změja nawodne organy nětko na wosadnej a na regionalnej runinje džělać. Cyrkej wšak njeje žiwa přez struktury, gremije a ličbu wuradźowanjow, ale z Božeho słowa, z wozjewjenja ewangelija.

We wjacorych horjeka mjenowanych nowych cyrkwinskih regionach su tradicionelne serbske wosady z tradicionelne němskimi zwjazane. Za nas ewangelskich Serbow póndže wo to, serbske Bože słowo tež w nowych strukturach wozjewjeć, slyšeć a po nim žiwi być. Serbski wosadny zwjazk, wutworjeny 1948/49, njech po mojim měnjenju hač na dalše w dotalnym ramiku dale džěta. **Jan Malink**

Kopija historiskeho zwona do Texasa dóšla

W lěće 1854 běchu sej serbscy wupućowarjo wokolo Jana Kiliana w Gruhlec lijerni w Małym Wjelkowje zwón leć dali a jón sobu do Texasa wzali. W Serbinskej cyrkwi wón wosadže wot lěta 1857 słužeše, doniž so 1904 njepukny a z wěže wza. Na cyrkwinej łubi wotstajeny wón hač do lěta 1926 w Serbinje wosta. Mjeztym steji Małowjelski zwón hižo nimale sto lět jako pomnik na ležownosći cyrkwinskeho kubłanišća Concordia University w texaskej stolicy Austinje.

Dokelž so njehladajo prócowanjow w zašlych lětach njeporadzi, jón wróćo do Serbina dóstać, je so na priwatnu iniciatiwu Serbinčana loni w juliju kopija Małowjelskeho zwona w hessenskim Sinnje

lała. Iniciator Jack Wiederhold, kotryž je kantor Serbinskeje wosady a sobustaw towarstwa Texas Wendish Heritage Society, móžeše předewzaće z pomocu z Budyšina pochodzaceho Serba Pětra Langerera zwoprawdźić. Wo tym staj wobaj loni w septemberskim čisle Pomhaj Bóh rozprawjało.

Poprawom mješeje nowy zwón hižo bórže po leću swój puć do Ameriki nastupić. Pandemije dla pak so transportne plany z lóđu dljachu, tak zo móžachu zwón hagle 15. oktobra w Serbinje witać. Zapakowany do wulkeje kisty wón na nakładnym awće wěsće k tamnišemu serbskemu muzej dojedže. Z wjeselom jón wosebje sponzorjo tuteho předewzaća witachu: Jack

Wiederhold a mandželska Marian rodž. Kasper kaž tež mandželskaj Leonard Mitschke a Lucy rodž. Zoch.

Kopija historiskeho zwona njedóstanje swoje město na wěži Serbinskeje cyrkwe, hdžež maja mjeztym hinaše zwony. Wona wostanje we wobsydstwje towarstwa Texas Wendish Heritage Society a jeho serbskeho muzeja. W zahrodce před muzejom chcedža za nowy zwón swobodnje stejacu zwónicu natwarić. Z njeje ma zwón potom wodnjo kóždu hodžinu wotbić.

Poswjećenje noweho zwona je předwidžane na swjatkowej njedželi – runje 164 lět po tym, zo je originalny zwón na tutym dnju w lěće 1857 přeni króć w Serbinje zwonił. **Trudla Malinkowa**

Před serbskim muzejom witachu sponzorjo Jack Wiederhold a mandželska Marian rodž. Kasper (naprawo) a mandželskaj Leonard Mitschke a Lucy rodž. Zoch loni 15. oktobra kopiju historiskeho zwona serbskich wupućowarjow z lěta 1854 do Serbina. Foto naprawo pokaza nowy zwón na swoim transportnym městnje.

Fóce: Marian Wiederhold

Ja som ten nowy farař ze serbskimi kórjenjami w Baršću

Mě se groni Tobias Pawoł Jachmann a som nowy farař w Baršću (pśi pólskej granicy). Do togo som był skóro dvě lěše wikar w řednych Błotach, to groni pla farařki Kathariny Köhleroweje w Dešnjje-Strjažowje a Žylowje. Južo w Dešnjje som zachopił wuknuš serbski. Togodla som pšosyl konsistorstwo, aby mě ako farařa pósłali tam, žož se hyšći pitšku serbski powěda. W Barlinju su se wjaselili pšez to. A tak som napšawdu pśišel slědk do Dolnjeje Łužyce.

How som se narožil, rozmjey w Baršću, žož som něnto farař. W Baršću bydli teke mója familija. To serbske žinsa we njej žednu rolu wěcej njegrajo, ale mója starka pśišo z Trjebejc (blisko Baršća). Ako góle som był cesto tam a wóna jo wulicowala wjele tšojenjow z wejsańskego žywjenja. To jo pšeczej zapšimujuce było a nejlubjej by wordował buř w serbskej jsy, ale zwětšego pśišo hynacej ako w cowanjach žišetstwa.

Pótakem som šel do Barlinja na studij teologije. Tam som wuknuł pódlu klasiskeje teologije teke pitšku indogermanistiki, na ps. gotiski. Słowjańske rěcy bóžko mjenjej, smy pak měli zakładny kurs starocerkwinosłowjańšćiny.

Studěrował som teke we Wienje a Genfje. Nježli ako som šel na wikariat, som žělał dvě lěše pla Barlinskego měsćańskego misionstwa (Berliner Stadtmission). To jo było eksaktnje to pšawe pó lětach studiuma. How som žělał ako wjednik teama za „Komm & Sieh“ (Póžj & Glédaj). Som organizěrował na ps. rozpušćenja bydlenjow

a se starał wó luže, ako su byli wjele lět mimo žěla abo bžezdomne. Teke luže z wót-pokutowanja (Maßregelvollzug) su byli pódlu (to su luže, ako su wótštrofowane, ale dla psychiskich abo drugich chórosćow njepšidu do popajžeństwa). Som teke był dušepastyř w projekse „Bydliš ako pacient we wót-pokutowanju“. How jo mě pomogalo, až som we Wienje zachopił se zaběraš z dlyminowemu psychologiju (Tiefenpsychologie). We tom cu se dalej wukublaš.

A som teke wěcej a wěcej wuknuł serbski. To jo bylo a jo řednje! Dokradnje njamógu to groniš, ale myslim se, až dolnoserbšćina jo rěc mójeje wušoby. Słowa gronje wěcej ako na předne pógłědnjenje se zda. Jo zacuše wušoby. Ze zacušim měnim, až cujom w rěcy domownju a dopořnosć (Vollständigkeit).

Dla togo cu dalej wuknuš a how wóstaš. Tak jo było barlinske konsistorstwo wjasoła, až jo mělo farařa za Baršć. Tuchylu som w probnej fařskej službje (Entsendungsdienst). Kak dalej póžjo, bužomy wižeš.

Žělaš w domowni pó tych wjele lětach zdalonosći, jo řednje a wupominajuce. How jo pšed lětom pšez wósadow fuzioněrowało do jadnogo celkownego cerkwinego wósadnego regiona Baršć (Łužyca) (Gesamtkirchengemeinde Region Forst [Lausitz]). W Baršću a jsach wokoło njejo wjele serbskego, jano how a tam. Tak se wjaselim, až móžom póbitowaš rowno teke za Rogowarje serbske teksty na namšy abo na zakopowanjach. Serbšćina wšak jo

Tobias P. Jachmann

Foto: prywatne

delikatna tema, ale wižim to ako wupominanje.

Pódlu žěla we wósaže mam teke wjelike wjasole na tom, se zaměšaš do teje jadnej abo drugeje serbskeje wěcy napšešiwu konsistorstwoju. How jo mě pšeczej zasej wažne, wše te temy transportěrowaš, ako graju teke w dušepastyřstwje rolu. Ako pšikład za to by kšěł naspomnješ to pšašanje, kak jo móžno zrealizěrowaš, až EKBO pšewzejo dwójorěčne sedleńske pomjenjenja do swójich geografiskich kórtow. Pšiduće wudaše kórty wšych wósadow dej skóncnje teke wopšimješ serbske mjenja w serbskem sedleńskem rumje. Se myslim, až bužo to wjeliki kšac dopředka. Pšešiwu wótemrěšu mjenšiny njepomogaju jano kazni, ale jo teke notne aktiwne zaměšanje, wugroniš jasne słowa. A tak měnim, až jo trjeba, pšeczej zasej na pšawem městnje za to wabiš a sensibilizěrowaš, až dwójorěčnosć njejo jano wobšěžkanje, ale móžo byš tejerownosći kulturne wobogašenje. A tak, ako wuglěda, njejo krajna cerkwja wótchylona. Teke cerkwja njamóžo wěcej ignorěrowaš celu energiju a cele žělo, ako se wugbajo w Dolnej Łužycy za rewitalizaciju serbskeje rěcy, ale by dejala se wobželiš.

Wósebnje wobžiwowanja gódne jo w tom zwisku, až konsistorstwo jo móju ordinaciju pó zachopnem pšešiwjenju pšepołožyło z Pšibora (Fürstenwalde) do Chóšebuza. Wóna bužo něnto 2. maja w Serbskej cerkwi w Chóšebuza.

Tobias Pawoł Jachmann

Tobias P. Jachmann ako liturg na namšy w gódownem casu 2020

Foto: Hartmut S. Leipner

Jurij Pěčka z Konjec zemřel

Swěrný serbski kemšer, rady widžany wopytowar serbskich zarjadowanjow a dalko znaty runar Jurij Pěčka je 28. januara we wysokej starobje 91 lět wumřel. Z jeho žiwjenja chcemy telko zdželić, zo bě so 18. meje 1929 jako syn ratarja Pawoła Pěčki a jeho mandželskeje Emy rodž. Guderec w Chwaćicach narodžił. Serbski wyši farar Zarjenk jeho wukřici. Po wopyće Chwaćanskeje ludoweje šule, kotruž 1943 zakónči, wosta w domjacym ratarstwje, wopytuju připódla ratarSKU powołansku šulu we Wulkej Dubrawje. Po wójnje dželaše wěsty čas w Domowinskej čišćerni „Nowa doba“ w Budyšinje. Wot lěta 1954 skutkowaše w hojerni w Bad Gottleuba, hdžež so na masera kwalifikowaše. 1960 nawróci so do Łužicy a bydleše w Njeswaćidle.

W lěće 1962 woženi so Jurij Pěčka z gmejnskej sotru Ruth rodž. Schwarz w Njeswaćidle. Jimaj so synaj Martin a Reinhard narodžištaj. 1969 přečahny swójba do Konjec w Poršiskej wosadze, hdžež běchu sej dom ze zahrodu kupili. Hač do swojeho

wuměnka 1992 dželaše Jurij Pěčka we wšelakich zawodach w Budyšinje. Z wulkej lubosću wěnowaše so swojemu małemu ratarstwju. W Budyšinje předawaše jeja, swójski mēd, jabluka a štož hewak na zahrodze rosćeše. Připódla bě zamotwity za plahowanje wowcow we wokrjesu. Rady sej ludžo ze wšelakimi čělnymi škodami k njemu na runanje dojedžechu.

Wosebje w swojim wuměnkarskim času wobdželaše so Jurij Pěčka aktiwne na serbskim ewangelskim žiwjenju. Wopytowaše zarjadowanja Serbskeho ewangelskeho towarstwa, zastupowaše Poršisku wosadu we wosadnym zwjazku, chodžeše swěru kemši w Poršicach a w Budyšinje a přijedže na wosadne popołnja w Malešecach a we Wuježku pola Wósporka. Wosebje rady wobdželi so na dworowym swjedženju we Wuježku pola Bukec. Wšudže wědžeše z jadriwym serbskim słowom swoje mysle wuprajic.

Pohrjeb bě 5. februara w Kubšicach, pandemije dla w mjeńšim kruhu. Serbski

Jurij Pěčka

Foto: Jan Malink

superintendent n. w. Malink tež w serbskej rěči Bože słowo wozjewi a na zemřeteho spominaše. Njeh wotpočuje w Božim měrje. *Jan Malink*

Po poldra lětstotku delnjoserbska biblija znawa čišćana

Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi je nas druhdy hižo z poradženymi projektami překwapilo. Nětkole smě zaso horde być: Srjedu, 3. februara 2021, je nakładne awto do Choćebuza přiwjezlo paletu z nowočišćanymi biblijami w načasnej delnjoserbskej rěči.

Hišće w lěće 1997 bě delnjoserbski tydźenik Nowy Casnik rozprawjał z hłowneje zhromadźizny Mašice Serbskeje, zo „je so w diskusiji na hłownej zhromadźiznje namjetowało, hišće jónu znawa wudać a čišćeć bibliju w delnjoserbskej rěči, a to wobdželanu po džensnišej rěči. Měnjena k temu su byli wšelake. Za cytu bibliju tak prawje njejsu so móhli rozsudzić.“ (Serbsku bibliju hyšći raz šisćas?, NC 14.6.1997)

Jako bě paleta knihow wupakowana, je předsyda spěchowanskeho towarstwa dr. Hartmut S. Leipner přitomnych pilnych pomocnikow na to skedźbnił, zo stej něhdy stat a cyrkej wjele mocow nałožował, zo by so delnjoserbska rěč zničila a čišće serbskeje literatury wobmjezował abo znjemóžnił. Džensa pak stej so wobě nahladnje na financowanju projekta wobdželił, za čož słuša jimaj džak.

Posledni raz bě so w lěće 1868 delnjoserbska biblija jako cytkowny čišć Noweho a Stareho zakonja wudała. Tehdy so hišće serbsce w tak mjenowanym šwabachskim abo frakturnym pismje pisaše. Nětkiši čišć z lěta 2020 je načasny we łaćonskim pismje a ma so po aktualnym delnjoserbskim prawopisu.

Předsyda Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi dr. Hartmut S. Leipner ze starej delnjoserbskej bibliju z lěta 1868 a nowej z lěta 2020 Foto: Werner Měškank

Cytkowny nakład nowje biblije wučinja 563 eksemplarow. Kniha wopřija 1 350 stron a ma krutu wobalku z čěmnobrunje kože. Wudawar je Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi, sadžbu mē-

ješe wumělča Marion Kwicojc na starosći, wo čišć a wjazanje je so čišćernja w Nördlingenje postarała. Spěchowanskich srědkow dla njebudže biblija na předań, ale wotedawa so zajimcam darmo z próstwu wo pjenježny dar za financowanje přichodnych projektow spěchowanskeho towarstwa.

Do čišćaneho wudaća mējachu so wobšěrne předdžeta zdokonjeć. W lěće 2005 je Serbski institut dał zhotowić digitalny tekstowy korpus. Tutón bu z pomocu skupiny dobrowólnikow ze spěchowanskeho towarstwa korigowany. 2018 wuda so delnjoserbske Swjate pismo jako elektroniska wersija. Biblija je tež na internetowym portalu dolnoserbki.de wozjewjena. Tola to njemóže narunać, ju tež čišćanu w rukomaj džeržeć, su sej čłonojo spěchowanskeho towarstwa přezjedni byli.

Hdyž budže po pandemiji zaso móžno so zjawnje zhromadzić, snano lětsa składnostnje Serbskeho ewangelskeho cyrkwinkeho dnja, kiž wotmėje so 19. a 20. junija w Delnjej Łužicy, mēł so zwjeselacy podawk hódnje zhromadnje woswjećic.

Na dnjomym porjedže towarstwa steji nětkole nimoměry zajimawe prašenje: Budu tež mocy a resursy za rewiziju delnjoserbskeje biblije? To by był jara nadobny, do přichoda sahacy nadawk. Wotmotwý hišće žaneje njeje. Za to pak so hižo džela na Ochranowskich heslach w delnjoserbskej rěči za lěto 2022.

Werner Měškank, Choćebuz-Zaspy

Jurij Brósk: Dopomnjenki na mlode lěta (6)

Njedźiwajcy wulkeje cyrkwy je składowanje wopora hač do džensnišeho tak derje a wuběrnje zradowane, zo so nad tym džiwaš. Luby nan mi to takle wujasni:

W Sydmlětněj wójnje (něhdže za čas bitwy pola Bukec) bě maďarski, drje pak słowacki, ewangelski oficěr Klauser zakwartěrowany pola fararja Běmarja [*Jan Bohuwěr Běmar, 1710–1779, farar w Budestecach*] a bu pozdžišo jeho naslědnik a přichodny syn. Tutón je nětk pječa z kemšerjemi tak dołho zwučował, doniž njebě kóždy přeni we ławce porjad tak derje zapřimnył, zo w prawym času stany a so předchadźacym přizamkny.

Woprawdže je składowanje wopora w Budestecach kaž swjatočný pochod.

Na kóždym přenim dnju třoch wulkich swjedženjom, hdyž składowaše so wopora za nana, běchu kantor a wobaj kěbětarij prošeni na faru na wopornu hosćinu, kiž wobsteješe z poliwiki, howjazeho mjasa z chrěnom abo podobnym, z pječenje kaž tež z tykanca. Nutrnje kaž w swojich předowanjach přednjese luby nan wot něho sameho zbasnjenu blidowu modlitwu:

„Deine Gaben nehmen wir,
Vater, fröhlich nun von dir,
und genießen dankbarlich,
was du gibst, und preisen dich!“

Rucež wšedny dzeń po rańšim, připołdnišim a wječornym zwonjenju modlerski zwón přebiwaše, sčahny sej nan, hdžežkuli runje bě, swoju čornu somoćanu kapičku a modleše so nutrnje Wótčenaš. Po jeho přikładže je so tute pobožne wašnje zdžeržalo hač do nowišeho časa.

Susodža a přeceljo

Poměr k susodam bě jara dobry. Kaž staršej tak tež my džěci rady ze susodami wobchadźachmy: ze šenkarjom (to je korč-

Kniha „Meine Erinnerungen 1833–1856“, do kotrejež je Jurij Brósk swoje dopomnjenki na mlode lěta zapisał Foto: Trudla Malinkowa

Stara fara a cyrkew w Budestecach srjedź 19. lětstotka – mółba njeznateho molerja z kule Budestečanskeje cyrkwineje wěže

Repro: archiw PB

mar) Stephanom, kiž z namaj hólcomaj rady žortowaše; ze šosejowym dohladowarjom Mettom, kotryž ze swojej dołhej trubku jara husto nana na zahrodže wopyta a z nim wo napoleonskej wójnje bjesadowaše, w kotrejež bě naposledk był połkownik a jeho mandželska markitanka. My džěci so jara wjeselachmy, hdyž smědžachmy druhdy jeho rjane wulke a zrale kosmački šćipač a jěsć, dokelž w našej zahrodže kosmački ženje njedozrawichu.

Jara přecelny wobchad haješe nan ze swojim prjedawšim kěbětarijom Radcu z Hajnic, přecelnym mužom, kotryž zawostaji ze swojej wulkosću a tołstotu w nas džěćoch wulki zaćišć.

Hornjeho Stephana a jeho hibićiwu, přecelnu žonu, kotrejež mócný, sylny hlós hustodosć w farskim dworje zaslyšachmy, wosebje lubowachmy, dokelž rady něšto dobrego wudžěleštaj.

Mjenowaných prošestaj staršej wospjet jako kmótry a kmótow za swoje džěci.

Žiwje so dopominam tež na klamarja Polenka, ke kotremuž husto po twory dóndžechmy, tehorunja na bura Wićaza w Zahorju, kotryž za nas jězby wobstara, hdyž sami konje njemějachmy, a kotryž nas w lěcu do džiwich wišnjow přeprosya, a my přeprošenje z wjeselom sčehowachmy. Druhdy džěše nan z nami tež k piwarcej Dejce w Zahorju, kotryž bě tehorunja pod Napoleonom služił a tam a sem něšto francošćiny ze swojeho pomjatka wukramosći.

Wulke bě naše wjesele, hdyž smědžachmy na kermušu ke kantorej Ryčerjej [*Jakub Ryčer, 1807–1875, kantor w Budestecach*] hić, hdžež so na klawěrje hraješe a so spěwaše. Prjedy hač so hosćo rozeńdžechu, slyšachmy najradšo spěw „So leb denn wohl, du stilles Haus“, kotryž tu a tež doma mócnje sobu spěwachmy.

Nimo teho wopytachmy časćišo fararja Wićaza we Wjelećinje [*Jan Wićaz, 1803–1883*], fararja Michlera w Chróstawje a předejšim w lěcu přiwuznych w Budyšinje.

Jara husto witachmy tež pola nas wopyt ze wšěch stron, z čehož měješe nan wulke wjesele a mać wjele wobstaranja. Nam bě wopyt čím lubši, hdyž přińdžechu džěci sobu, z kotrymiž so krasnje zabawjachmy z chowanjom (1, 2, 3, abgebrannt!), přenajećom stwičkow, skakanjom, rejowanjom atd.

Tak je mi luby staršiski dom z wjele sotrami a bratrami w džakownym, přecelnym pomjatku zawostał. Hdys a hdys so skrótka podešćowa, ale zwjetša so nade mnu Bože slónco hnady jasnje a ćople swěćeše a swěrna ruka Wótca bě we wědomych a njewědomych strachach nade mnu, mje krasnje škitajo a wobarnujo.

Čeže z němćinu

Dokelž mějach jutry 1843 do šule w Budyšinje zastupić, dyrbjach pola nana katechizim němsce wuknyć. Běch dotal jenož serbsce rěčať a tež w šuli bě wučba přewažnje serbska była, tak zo bě mi němske wuknjenje čím čěše, dokelž zmysł słowow lědma zrozumich. Tehodla dóstach sej wot nana, kotryž měješe přemało chwile, husto porjadnje z prutom.

Doma so jenož serbsce rěčeše, zo so mi njeby zešlo kaž synej [*Karl Julius Marloth, 1807–1884, farar w Drjewnicy (Großdrebritz)*] prjedawšeho Budestečanskeho fararja Marlotha [*Karl Gottlieb Marloth, 1772–1833, farar w Budestecach*]. Tutón by so stał z naslědnikom swojeho nana, hdy by serbsce móhl. Němskeje maćerje dla pak serbsćinu njebě nawuknył.

*Teksty wubrała a přeložiła
Trudla Malinkowa
Pokročowanje slěduje*

Jan Arnošt Holan – Serb w ruskich službach

Jan Arnošt Holan běše znata wosobina serbskeho žiwjenja 19. lětstotka. Narodzeny jako syn małoratarja zmóžni so nadarjenemu šulerjej studij w Lipsku. Potom džěše jako wučer do Ruskeje, hdžež dožiwi wulku česć a po rewoluciji hórki kónc žiwjenja. Wón bě wědomy Słowjan a wosta přeco z Łužicu zwjazany. Składnostnje jeho 75. posmjertnin je Trudla Malinkowa přinošk wo jeho žiwjenje a skutkowanju w Rozhledže wozjewila, na kotryž so tutón artikl mjez druhim zložuje.

Džěćatstwo a mlode lěta

Lětsa 1. februara wopominachmy 100. posmjertninu Jana Arnošta Holana. Wón běše bratrowc mojeho pra-pradžěda a je so narodził 24. jutrownika 1853 w Drječinyje pola Huski. W tamnišej cyrkwi bu wukřćen a konfirměrowany. Jeho staršej běštej žiwnosćer Michał Holan a Marja Madlena rodź Krebsc. Ludowu šulu wopyta w swojej ródnej wsy, hdžež bě znaty přirodospytnik Michał Rostok jeho wučer. Rostok njebě jemu jenož wučer, přećel a pokojer w dušinych nuzach, ale runaše jemu tež puć na gymnazij w Budyšinje, kotryž wot 1866 hač do 1874 wopyta.

Mjez jeho sobušulerjemi na gymnaziju běstaj Jan Arnošt Muka a pozdžiši komponist Heinrich Zöllner. W swojich žiwjenskich dopomnjenkach Zöllner 1927 wo Holanu pišaše:

„Der unmusikalischste unter meinen sämtlichen Bautzener Mitschülern war der Sohn armer wendischer Bauern. ... Aber dafür war er was Sprachen, Wissenschaften, Literatur anbetrifft, in hohem Maße begabt. ... Dabei besaß er – obgleich ganz arm – einen mir jetzt sympathischen innerlichen Stolz. Er beugte sich nie, und wenn er noch so viel Vorteil davon gehabt hätte. Dabei gehörte er zu den damals nicht zahlreichen Wenden, die auf ihre slawische Abstammung sehr viel hielten.“

Po gymnaziju a wojskej službje zastupi Holan w aprylu 1875 do ruskeho seminara w Lipsku, zawjazuju so z tutym wot ruskeho stata ze stipendijom spěchowanim studijom zdobom na šěsćlětnu službu w Ruskej. Mjez 30 komilitonami w seminarje bě jenički Serb. W Lipsčanskim času bě mjez druhim sobuzaložer schadžowaniki serbskeje studowaceje młodosće a soburedaktor Lipy Serbskeje. Hižo 1874 přistupi Maćicy Serbskeje.

Wučer w Ruskej

Po studiju w Lipsku woteńdže Holan do Ruskeje, a to nic jenož ze socialnych motiwow, ale tež dokelž jeho najwjetše słowjanske mócnarstwo wabješe. Tu chcyše skutkować jako Słowjan mjez Słowjanami.

W aprylu 1878 poda so Holan najprjedy do Pětrohróda. Jeho skutkowanišća w Ruskej běchu:

1878–1881 Jekaterinoslaw,
wučer łaconšćiny a grjekšćiny
1881–1886 Dorpat (Tartu) w Estniskej,
wučer na gymnaziju
1886–1908 Nižni Nowgorod,
zemjanski gymnazij
1908–1917 Tallin,
direktor gymnazija.

Hdyž 1884 jeho šěsćlětny zawjazk skutkowanja w Ruskej wotběža, přemyslowaše Holan wo nawróće do Budyšina, hdžež pak žaneho džěta za sebje njewidžeše. Tehodla wón w Ruskej wosta.

Jan Arnošt Holan (přeni wotlěwa.) z nanom a bratrami Foto: SKA

Holan přiwa 1885 abo 1886 ruske stacanstwo. 1893 spožčichu jemu titul statneho radźicela. W šuli njewuwostachu ćeže dla wašnja jeho wučby. 1895 so jemu bjezmała zapowědźi powyšjenje mzdy, „dokelž so přewjele staršich wobćežuje, zo sym překruty“.

W léce 1903 swjećeše w Nižnim Nowgorodze swój 25lětny zastojnski jubilej, při kotrymž wjele česće dósta. Za swoje pedagogiske zaslužby bu 1911 wot carja do zemjanstwa pozběhnjeny.

Wjacekróć wopyta Holan swojich swójbných a přećelow we Łužicy, z kotrymiž haješe wobšěrne listowanje. Wospjet wobdžěli so na studentskej schadžowanice, posledni raz 1913 w Njebjelčicach. Z darami a jako zběraćel w Ruskej podpěraše twar Maćičneho doma w Budyšinje.

Arnošt Muka je Holanowe skutkowanje za Serbow stajnje znowa wužadaj. Jeho

sej Holan nimoměry wažeše, pomjenujo jeho „Muster-Serb“, „serbski Moltke“, „wysokozaslužbny wótcinc“, „skała, dub a heja Serbowsta“, „skała a stołp za přichod Serbstwa, kiž ženje chablać njebudže“. Holanowe skutkowanje z Ruskeje za Serbow hodži so do třoch kategorijow zjeć: Wustupy we Łužicy, spisowacelske a přeložowarske džěto kaž tež zběraćelstwo za Maćičny dom.

Swójba J. A. Holana

Hody 1884 slubi so Holan z Róženku Nowotnec, džowku njeboh fararja dr. Nowotneho w Sprejicach. Po smjerći maćerje a nana w léce 1873 bě wona ze sotromaj w Hodžiju pola fararja Imiša wotrostła. W awgusće 1885 so doma we Łužicy zmandželištaj.

Holanecom narodži so šěsć džěć, z kotrychž štyri wotrosće: 1886 Madlenka, 1891 Jurij, 1893 Veronika, kotrejž Arnošt Muka kmótrěše, a wokoło 1896 Alexander (Sascha). Swójba bě žiwa w Ruskej w dobrých wobstejnosćach.

Tragiski kónc žiwjenja

Wójny a rewolucije dla přećahny gymnazij kónc lěta 1917 wot Tallina do Lukojanowa. Kónc lěta 1918 sčěhi rewolucije tež Lukojanow dosćahnychu. Z gymnazialneho direktora bu předsyda šulskeje rady Lukojanowskeje sowjetskeje šule. Nazymu 1919 Holan tute zastojnstwo zložil. Ruski swět bě so spynyl do chaosa a radikalneho přewróta.

Pod czarizmom priwilegowana swójba njeměješe wot bolszewistiskich mócnarjow ani přećelnosć ani sprawnosć woćakować. Nadobo bě storčena do chudoby a nuzy. Ani pensiju za swoju wučersku službu Holan njedósta.

We hlód tradacej sowjetskej Ruskej měješe smjerc bohate žně. 1. februara 1921 zemř Holan „we wulkim hubjeństwj“ a lěto pozdžišo jeho džowka Veronika. Róženka Holanowa sćeše zadwołowane listy do Łužicy: „Pokazajće mi wuchod ... Nětko snano na naju hlódna smjerc čaka ... pomhajće, pomhajće ... prjedy hač namaj tu žiwjenje hasnje.“

Holanec synaj běstaj přez studij a powójnske wobstejnosće hižo lěta zwonka Ruskeje přebywał a so po rewoluciji njeběštaj domoj wróćil. Skónčnje so w dwacetych lětach tež Róženke Holanowej z wnukom Kyrillom poradzi, sowjetsku Rusku wopušćić. Wona zemř 27. decembra 1936 w Budyšinje a bu na Tuchorju pochowana.

Tak bě so nadžijepočne wuwice serbskeho žiwnosćerskeho hólca Jana Arnošta Holana na ruskeho wučerja a zemjana lwana Michailowiča Golana we wulkej bėdže a chudobje tragisce skónčilo.

Gerat Krawc

Powěšće

Budyšin. W Hodźijskich naležnosćach nastupajo strukturnu reformu w sakskej krajnej cyrkwi je so předsyda Domowiny Dawid Statnik 15. februara z listom na biskopa Tobiasa Bilza wobročil. W dopisu zwuzrazni předsyda starosć Domowiny, zo so w nowych strukturach „hluboko zakorjenym potřebnosćam našich serbskich sotrow a bratrow dosć kedžbnosće njewěnuje“. Na próstwu Dawida Statnika je biskop jemu mjeztym rozmoŕwu přilubił. Nimo teho zetka so Statnik w samsnej naležnosći 10. měrca z Budyskim superintendentom Poppom w Serbskim domje.

Drježdźany. Na rozmoŕwje ze sakskim krajnym biskopom Tobiasom Bilzom pobyštaj pjatk, 26. februara, dr. Gerat Krawc a jeho syn dr. Měrcin Krawc z Delnjeho Wunjowa. Sćěhowaštaj z tym přeprošenje biskopa, kotryž bě serbskich wasadnych z Hodźija, kiž běchu so přećiwu přirjadowanju swojeje wasady do wulkeje cyrkwinškeje struktury wuprajili, k sebi do Drježdźan prosył. Intensiwna rozřeč traješe nimalo dwě hodžiny. Biskop pokaza zrozumjenje za naležnosć Hodžijčanow, wopodstatni pak trěbnosć strukturneje reformy. Z rozmoŕwy so Wunjowčanaj spokojnaj wrócištaj, wo dalšim postupowanju chcaštaj so ze Serbskim wasadnym zwjazkom dorozumić. Hodžijscy běchu ze svojim zapodaćom, kotrež z narodnym prawom Serbow wopodstatnichu, w zaštych tydženjach šěroki wothłós w serbskich a němskich medijach zbudžili.

Budyšin. Krajnocyrkwiniski zarjad Ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkweje Sakskeje je w pismje z 23. februara 2021 znapřećiwjenje Serbskeho wasadneho zwjazka w zwisku z wutworjenjom sotrowskeho cyrkwinškeho poměra wjacorych wasadow, mjez druhim Hodźijskeje a Hušćanskeje,

Na rozmoŕwje ze sakskim krajnym biskopom Tobiasom Bilzom (srjedza) 26. februara w Drježdźanach přepradaštaj dr. Gerat Krawc a dr. Měrcin Krawc biskopaj serbsku reformacisku knihu „Pjeć lěštokow“.
Foto: EVLKS

wotpokazał. Zarjad argumentuje, zo njeje Serbski wasadny zwjazk po Serbskim cyrkwinškim zakonju z lěta 2002 k znapřećiwjenju woprawnjeny. Předsydstwo zwjazka je so krótkodobnje 1. měrca zešlo. Člonaj Hodźijskeje wasady dr. Gerat Krawc a dr. Měrcin Krawc rozprawještaj wo svojim wopyće pola krajneho biskopa Tobiasa Bilza. Na wuradžowanju diskutowaše so wo móžnych napravach wotpokazaneho znapřećiwjenja dla, doskónčne rozsudy njejsu so hišće tworili.

1901 zhromadnje ze synom firmu přewza. Na konkurs w lěće 1903 sćěhowaše 1904 proces dla wobšudstwa, w kotrymž zasudži so k třom lětam jastwa a pjeć lětam zhubjenja česće. Jatbu wšak wotpokučić njetrjebaše.
T.M.

Dary

W januaru je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 150 eurow a 100 eurow a za Pomhaj Bóh 100 eurow, 50 eurow, 25 eurow a 22 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 90 lěta, 4. měrca 1931, zemřě w Berlinje **Bohumila Höffertowa rodź. Wjelic.** Narodžiła bě so 1. septembra 1845 na šuli w Bórku pola Budyšina jako dźowka wučerjka Jana Radyserba-Wjele. Po tym zo bě so nan 1852 z wučerjom na Židowje stał, wotrosće na tamnišej šuli. 1860 bu w Michałskej cyrkwi serbsce konfirměrowana, 1861 bě mjez spěwarkami na Serbskim spěwanskim swjedženju. W lěće 1867 wuda so na Wilhelma Höfferta, akademiskeho molerja a wulce připóznateho fotografa w Drježdźanach, kotryž postupi w přichodnych lětdžesatkach na dwórskoho fotografa sakskeho krala, kejžora Wilhelma II. a princa z Walesa. Wot lěta 1876 dźěłaše sobu jako prokuristka w firmje swojeho mandželskeho. Tu postara so mjez druhim sobu wo fotografije serbskeho podžěla na Wustajeńcy sakskeho rjemjesła a wumělskeho přemysla 1896 w Drježdźanach, za což so jej čestne sobustawstwo Serbskeho muzeja w Budyšinje spožči. Po smjerći mandželskeho

Přeprušujemy

07.03. Okuli

- 10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. Rummel)

10.03. srjeda

- 19.00 serbski wječor Bjesady w Rakecach w farskej bróžni
- 19.00 Bjesada w Hodžiju na kantoraće (čitanje dr. Kessnera)

18.03. štwórtk

- 15.00 wasadne popoždnje w Slepom (sup. n. w. Malink)

21.03. Judika

- 08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)
- 10.00 serbsko-nimska namša w Bórkowach (gen. sup. Rinecker, f. Heilmann)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. n. w. Malink)

28.03. Palmarum

- 10.00 kemše ze serbskim podžělom w Rakecach, wóskowanje jutrownych jejkow na dźěćacych kemšach
- 11.00 kemše z Božim wotkazanjom w Hodžiju (sup. Rummel)

04.04. 1. dzeń jutrow

- 06.00 dwurěčne jutrowne spěwanje z nutrnosću na Pawlikec statoku we Wuježku pod Čornobohom

Prošu wobkedžbujće aktualne postajenje koronapandemije dla.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wasadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.č., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.
Lětny abonement plaći 8 eurow.